

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyē uttarakāṇḍē

॥ dvātriṃśaḥ sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ dvātriṃśaḥ sargaḥ ॥

arjunasya bhujābhirnarmadāyāḥ pravāhasyāvarōdhō
rāvaṇasañcitapuṣpōpahārasya jalē vahanam
rāvaṇādiniśācaraiḥ sahārjunasya yuddham rāvaṇam
nigṛhyārjunasya svanagarē prasthānam

narmadāpulinē yatra
rākṣasēndraḥ sa dāruṇaḥ |
puṣpōpahāram kurutē
tasmād dēśādadūrataḥ ॥ 7.32.1 ॥

arjunō jayatām śrēṣṭhō
māhiṣmatyāḥ patiḥ prabhuḥ |
krīḍatē saha nārībhi -
rnarmadātōyamāśritaḥ ॥ 7.32.2 ॥

tāsām madhyagatō rājā
rarāja ca tadārjunaḥ |
karēṇūnām sahasrasya
madhyastha iva kuñjaraḥ ॥ 7.32.3 ॥

jijñāsuḥ sa tu bāhūnām
 sahasrasyōttamaṁ balam |
 rurōdha narmadāvēgaṁ
 bāhubhirbahubhīrvṛtaḥ || 7.32.4 ||

kārtavīryabhujāsaktaṁ
 tajjalaṁ prāpya nirmalam |
 kūlōpahāraṁ kurvāṇaṁ
 pratisrōtaḥ pradhāvati || 7.32.5 ||

samīnanakramakaraḥ
 sapuṣpakuśasaṁstaraḥ |
 sa narmadāmbhasō vēgaḥ
 prāvṛṭkāla ivābabhau || 7.32.6 ||

sa vēgaḥ kārtavīryēṇa
 samprēṣita ivāmbhasaḥ |
 puṣpōpahāraṁ sakalaṁ
 rāvaṇasya jahāra ha || 7.32.7 ||

rāvaṇō'rdhasamāptaṁ ta -
 mutsṛjya niyamaṁ tadā |
 narmadāṁ paśyatē kāntāṁ
 pratikūlāṁ yathā priyām || 7.32.8 ||

paścimēna tu taṁ dṛṣṭvā
 sāgarōdgārasannibham |
 vardhantamambhasō vēgaṁ
 pūrvāmāśāṁ praviśya tu || 7.32.9 ||

tatō'nubhrāntaśakunāṃ
 svabhāvē paramē sthitām |
 nirvikārāṅganābhāsā -
 mapāśyad rāvaṇō nadīm || 7.32.10 ||

savyētarakarāṅgulyā
 hyaśabdāsyō daśānanaḥ |
 vēgaprabhavamanvēṣṭuṃ
 sō'diśacchukasāraṇau || 7.32.11 ||

tau tu rāvaṇasandiṣṭau
 bhrātarau śukasāraṇau |
 vyōmāntaragatau vīrau
 prasthitau paścimāmukhau || 7.32.12 ||

ardhayōjanamātraṃ tu
 gatvā tau rajanīcarau |
 paśyētāṃ puruṣaṃ tōyē
 krīḍantaṃ sahayōṣitam || 7.32.13 ||

bṛhatsālapratīkāśaṃ
 tōyavyākulamūrdhajam |
 madaraktāntanayanaṃ
 madavyākulacētasam || 7.32.14 ||

nadīm bāhusahasrēṇa
 rundhantamarimardanam |
 giriṃ pādasahasrēṇa
 rundhantamiva mēdinīm || 7.32.15 ||

bālānāṃ varanārīṇāṃ
 sahasrēṇa samāvṛtam |
 samadānāṃ karēṇūnāṃ
 sahasrēṇēva kuñjaram || 7.32.16 ||

tamadbhutataram dṛṣṭvā
 rākṣasau śukasāraṇau |
 sannivṛttāvupāgamyā
 rāvaṇaṃ tamathōcatuḥ || 7.32.17 ||

brhatsālapratīkāśaḥ
 kō'pyasau rākṣasēsvara |
 narmadāṃ rōdhavad ruddhvā
 krīḍāpayati yōṣitaḥ || 7.32.18 ||

tēna bāhusahasrēṇa
 sanniruddhajalā nadī |
 sāgarōdgārasaṅkāśā -
 nudgārān sṛjatē muhuḥ || 7.32.19 ||

ityēvaṃ bhāṣamāṇau tau
 niśamya śukasāraṇau |
 rāvaṇō'rjuna ityuktvā
 sa yayau yuddhalālasaḥ || 7.32.20 ||

arjunābhimukhē tasmin
 rāvaṇē rākṣasādhipē |
 caṇḍaḥ pravāti pavanaḥ
 sanādaḥ sarajastathā || 7.32.21 ||

sakṛdēva kṛtō rāvaḥ
 saraktapṛṣatō ghanaiḥ |
 mahōdaramahāpārśva -
 dhūmrākṣaśukasāraṇaiḥ || 7.32.22 ||

saṁvṛtō rākṣasēndrastu
 tatrāgād yatra cārjunaḥ |
 adīrghēṇaiva kālēna
 sa tadā rākṣasō balī || 7.32.23 ||

taṁ narmadāhṛadaṁ bhīma -
 mājagāmāñjanaprabhaḥ |
 sa tatra strīparivṛtaṁ
 vāsītābhiriva dvipam || 7.32.24 ||

narēndraṁ paśyatē rājā
 rākṣasānāṁ tadārjunam |
 sa rōṣād raktanayanō
 rākṣasēndrō balōddhataḥ || 7.32.25 ||

ityēvamarjunāmātyā -
 nāha gambhīrayā girā |
 amātyāḥ kṣipramākhyāta
 haihayasya nṛpasya vai || 7.32.26 ||

yuddhārthaṁ samanuprāptō
 rāvaṇō nāma nāmataḥ |
 rāvaṇasya vacaḥ śrutvā
 mantriṇō'thārjunasya tē || 7.32.27 ||

uttasthuḥ sāyudhāstaṃ ca
 rāvaṇaṃ vākyamabruvan |
 yuddhasya kālō vijñātaḥ
 sādhu bhō sādhu rāvaṇa || 7.32.28 ||

yaḥ kṣībaṃ strīgataṃ caiva
 yōddhumutsahasē nṛpaṃ |
 strīsamakṣagataṃ yat tvam
 yōddhumutsahasē nṛpa || 7.32.29 ||

vāsitāmadhyagaṃ mattaṃ
 śārdūla iva kuñjaram |
 kṣamasvādya daśagrīva
 uṣyatāṃ rajanī tvayā |
 yuddhē śraddhā tu yadyasti
 śvastāta samarē'rjunam || 7.32.30 ||

yadi vāpi tvarā tubhyaṃ
 yuddhatṛṣṇāsamāvṛta |
 nipātyāsmān raṇē yuddha -
 marjunēnōpayāsyasi || 7.32.31 ||

tatastai rāvaṇāmātyai -
 ramātyāstē nṛpasya tu |
 sūditāścāpi tē yuddhē
 bhakṣitāśca bubhukṣitaiḥ || 7.32.32 ||

tatō halahalāśabdō
 narmadātīragō babhau |

arjunasyānuyātrāṇām
rāvaṇasya ca mantriṇām || 7.32.33 ||

iṣubhistōmaraiḥ prāsai -
striśūlairvajrakarṣaṇaiḥ |
sarāvaṇānardayantaḥ
samantāt samabhidrutāḥ || 7.32.34 ||

haihayādhipayōdhānām
vēga āsīt sudāruṇaḥ |
sanakramīnamakara -
samudrasyēva niḥsvanaḥ || 7.32.35 ||

rāvaṇasya tu tē'mātyāḥ
prahastaśukasāraṇāḥ |
kārtavīryabalaṃ kruddhā
nirdahanti sma tējasā || 7.32.36 ||

arjunāya tu tatkarma
rāvaṇasya samantriṇaḥ |
krīḍamānāya kathitaṃ
puruṣairbhayavihvalaiḥ || 7.32.37 ||

śrutvā na bhētavyamiti
strījanaṃ sa tadārjunaḥ |
uttatāra jalāt tasmād
gaṅgātōyādivāñjanaḥ || 7.32.38 ||

krōdhadūṣitanētrastu
sa tadārjunapāvakaḥ |

prajajvāla mahāghōrō
yugānta iva pāvakaḥ || 7.32.39 ||

sa tūrṇataramādāya
varahēmāṅgadō gadām |
abhidudrāva rakṣāṃsi
tamāṃsīva divākaraḥ || 7.32.40 ||

bāhuvikṣēpakaraṇām
samudyamya mahāgadām |
gāruḍaṃ vēgamāsthāya
āpapātaiva sō'rjunaḥ || 7.32.41 ||

tasya mārgaṃ samāruddhya
vindhyaō'rkasyēva parvataḥ |
sthitō vindhya ivākampyaḥ
prahastō musalāyudhaḥ || 7.32.42 ||

tatō'sya musalaṃ ghōraṃ
lōhabaddhaṃ madōddhataḥ |
prahastaḥ prēṣayan kruddhō
rarāsa ca yathāntakaḥ || 7.32.43 ||

tasyāgrē musalasyāgni -
raśōkāpīḍasannibhaḥ |
prahastakaramuktasya
babhūva pradahanniva || 7.32.44 ||

ādhāvamānaṃ musalaṃ
kārtavīryastadārjunaḥ |

nipuṇaṃ vañcayāmāsa
gadayā gataviklavaḥ || 7.32.45 ||

tatastamabhidudrāva
sagadō haihayādhipaḥ |
bhrāmayāṇō gadāṃ gurvīm
pañcabāhuśatōcchrayām || 7.32.46 ||

tatō hatō'tivēgēna
prahastō gadayā tadā |
nipapāta sthitaḥ śailō
vajrivajrahatō yathā || 7.32.47 ||

prahastaṃ patitaṃ dṛṣṭvā
mārīcaśukasāraṇāḥ |
samahōdaradhūmrākṣā
apasṛṣṭā raṇājirāt || 7.32.48 ||

apakrāntēṣvamātyēṣu
prahastē ca nipātītē |
rāvaṇō'bhyadravat tūrṇa -
marjunaṃ nṛpasattamam || 7.32.49 ||

sahasrabāhōstad yuddhaṃ
viṃśadbāhōśca dāruṇam |
nṛparākṣasayōstatra
ārabdhaṃ rōmaharṣaṇam || 7.32.50 ||

sāgarāviva saṅkṣubdhau
calamūlāvivācalau |

tējōyuktāvivāḍityau

pradahantāvivāṇalau || 7.32.51 ||

balōddhatau yathā nāgau

vāsītārthē yathā vṛṣau |

mēghāviva vinardantau

siṃhāviva balōtkātau || 7.32.52 ||

rudrakālāviva kruddhau

tau tadā rākṣasārjunau |

parasparam gadāṃ grhya

tāḍayāmāsaturbhṛśam || 7.32.53 ||

vajraprahārānacalā

yathā ghōrān viṣēhirē |

gadāprahārāmstau tatra

sēhātē nararākṣasau || 7.32.54 ||

yathāśaniravēbhyastu

jāyatē'tha pratiśrutiḥ |

tathā tayōrgadāpōthai -

rḍiśaḥ sarvāḥ pratiśrutāḥ || 7.32.55 ||

arjunasya gadā sā tu

pātyamānāhitōrasi |

kāñcanābhaṃ nabhaścakrē

vidyutsaudāmini yathā || 7.32.56 ||

tathaiva rāvaṇēnāpi

pātyamānā muhurmuḥuḥ |

arjunōrasi nirbhāti

gadōlkēva mahāgirau || 7.32.57 ||

nārjunaḥ khēdamāyāti

na rākṣasagaṇēśvaraḥ |

samamāsīt tayōryuddham

yathā pūrvam balīndrayōḥ || 7.32.58 ||

śṛṅgairiva vṛṣāyudhyan

dantāgrairiva kuñjarau |

parasparam vinighnantau

nararākṣasasattamau || 7.32.59 ||

tatō'rjunēna kruddhēna

sarvaprāṇēna sā gadā |

stanayōrantarē muktā

rāvaṇasya mahōrasi || 7.32.60 ||

varadānakṛtatrāṇē

sā gadā rāvaṇōrasi |

durbalēva yathāvēgam

dvidhābhūtāpatat kṣitau || 7.32.61 ||

sa tvarjunaprayuktēna

gadāghātēna rāvaṇaḥ |

apāsarpad dhanurmātram

niṣasāda ca niṣṭanan || 7.32.62 ||

sa vihvalam tadā"lakṣya

daśagrīvam tatō'rjunaḥ |

sahasōtpatya jagrāha
garutmāniva pannagam || 7.32.63 ||

sa tu bāhusahasrēṇa
balād grhya daśānanam |
babandha balavān rājā
baliṃ nārāyaṇō yathā || 7.32.64 ||

badhyamānē daśagrīvē
siddhacāraṇadēvatāḥ |
sādhvīti vādinaḥ puṣpaiḥ
kirantyarjunamūrdhani || 7.32.65 ||

vyāghrō mṛgamivādāya
mṛgarāḍiva kuñjaram |
rarāsa haihayō rājā
harṣādambudavanmuhuh || 7.32.66 ||

prahastastu samāśvastō
dṛṣṭvā baddhaṃ daśānanam |
sahasā rākṣasaḥ kruddhō
hyabhidudrāva haihayam || 7.32.67 ||

naktañcarāṇāṃ vēgastu
tēṣāmāpatatāṃ babhau |
udbhūta ātapāpāyē
payōdānāmivāmbudhau || 7.32.68 ||

muñcamuñcēti bhāṣanta -
stiṣṭhathiṣṭhēti cāsakṛt |

musalāni ca śūlāni

sōtsasarja tadā raṇē || 7.32.69 ||

aprāptānyēva tānyāśu

asambhrāntastadārjunah |

āyudhānyamarārīṇām

jagrāhāriniśūdanaḥ || 7.32.70 ||

tatastairēva rakṣāṃsi

durdharaiḥ pravarāyudhaiḥ |

bhittvā vidrāvayāmāsa

vāyurambudharāniva || 7.32.71 ||

rākṣasāṃstrāsayāmāsa

kārtavīryārjunastadā |

rāvaṇaṃ grhya nagaraṃ

pravivēśa suhr̥dvṛtaḥ || 7.32.72 ||

sa kīryamāṇaḥ kusumākṣatōtkarai -

rdvijaiḥ sapauraiḥ puruhūtasannibhaḥ |

tatō'rjunaḥ svāṃ pravivēśa tāṃ purīm

balim̐ niḡr̥hyēva sahasralōcanaḥ || 7.32.73 ||

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkīyē ādikāvyē

uttarakāṇḍē dvātriṃśaḥ sargaḥ ||